כז א מיי' פ"א מהל' תפילין הלכה א סמג עשין כב טוש"ע א"ח סי' לב סעיף א :

כח ב מיי' פ"ב מהל' חגיגה הלכה א סמג עשין רכו :

◆

אמרת יש אם למקרא אלא דכ"ע יש אם למקרא, ורבי ורבנן בהא קמיפלגי: רבי סבר °ירשיעון אלהים אחריני ורבנן סברי ירשיעון דהאיך (א) והאי, ור"י בן רועץ לא פליגי רבנן עליה, ב"ה *דתניא °וכפר °וכפר °וכפר מפני הדין, והלא דין הוא: נאמר דמים למטה ונאמר דמים למעלה מה דמים האמורים למטה שנתנן במתנה אחת כיפר אף דמים האמורים למעלה שנתנן במתנה אחת כיפר או בלך לדרך זו נאמר דמים בחוץ ונאמר דמים בפנים מה דמים האמורים בפנים חיסר אחת ממתנות לא עשה ולא כלום אף דמים האמורים בחוץ חיסר *אחת ממתנות לא עשה כלום, נראה למי דומה: דנין חוץ מחוץ ואין דנין חוץ מפנים או בלך לדרך זו דנין חטאת וד' קרנות מחטאת וארבע קרנות ואל יוכיח זה שאין חטאת וד' קרנות: תלמוד לומר "וכפר וכפר וכפר" מפני הדין: כיפר אע"פ שלא נתן אלא שלשה, כיפר אף על פי שלא נתן אלא שתים, כיפר אע"פ שלא נתן אלא אחת. ור"ש ורבנן בהא פליגי: ר"ש סבר סבכא לא בעי קרא ורבנן סברי סבכא בעי קרא, ור"ע ורבנן בהא פליגי ר"ע סבר °נפשות תרתי משמע ורבנן סברי "נפשות" דעלמא משמע ודכולי עלמא יש אם למקרא *והתניא °לטטפת °לטטפת °לטוטפות הרי כאן ארבע דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר אינו צריך טט בכתפי שתים, פת באפריקי שתים אלא לעולם פליגי, והני מילי כי פליגי היכא דשני קרא ממסורת אבל האי חלב וחלב דכי הדדי נינהו יש אם למקרא, והרי °יראה יראה דכי הדדי נינהו ופליגי דתניא יוחנן בן דהבאי אומר משום רבי יהודה בן תימא הסומא בא' *מעיניו פטור מן הראיה *שנא' יראה יראה כדרך שבא לראות כך בא ליראות מה לראות בשתי עיניו אף ליראות בשתי עיניו אלא אמר רב אחא בריה דרב איקא אמר קרא °לא תבשל גדי *דרך בישול אסרה תורה. תנו רבנן דיני ממונות בשלשה

ואם

תורה אור

שמות כב · ויקרא ד · שם · שם · שמות יג · דברים טז · שמות כג · שם

אמרת יש אם למקרא · וליכא מאן דפליג דאי פליגי, בשר בחלב מנא לן דאסור: **ירשיעון אלהים אחריני** · לבד מאלהים האמור למעלה בעינא תרתי, ולמעלה דומיא דלמטה הרי ד': **דהאיך והאי** · *ירשיעון אלהים האמור למעלה ואלהים האמור כאן ולעולם, לשון רבים משמע: **וכפר וכפר וכפר** · בשעיר נשיא ובשעירה דיחיד ובכבשה דיחיד כתיב (ויקרא ד) ומשמע דסגי בכפרה אחת כדמפרש: **מפני הדין** · הוצרכו ליכתב כולן דאי לא הוו כתיבי הוו מייתנא מדינא דכולהו מתנות מעכבי, שיכול לא גרסינן: **והלא דין הוא** · דלא ליעכבו, למה לי לרבויי דבכפרה אחת סגי: **נאמרו דמים** · בפרשה למטה גבי חטאת העוף דשמיעת הקול דכתיב (ויקרא ה) והזה מדם החטאת על קיר המזבח: **ונאמרו דמים למעלה** · בחטאת בהמה: **שנתנו במתנה אחת כיפר** · דהא לא כתיב (ב)קרנות. לשון אחר נאמרו דמים למטה למטה מחוט הסיקרא בעולה ושלמים ואשם ונאמר דמים למעלה למעלה מחוט הסיקרא דהיינו חטאת בהמה דכתיבי בה קרנות (ויקרא ד) מה דמים האמורים למטה שנתנן במתנה אחת כיפר דהא אפי' ב"ש מודו בשאר קרבנות דכתיב (דברים יב) "ודם זבחיך ישפך". לשון אחר למטה בפרשה תחתונה דויקרא באשמות כתיבי, לשון אמצעי עיקר: **בפנים** · חטאות הפנימיות דפר כהן משיח והעלם דבר הטעונין שבע הזיות על הפרוכת ועל מזבח הזהב ותנן בהו מתנה אחת מהן מעכבת באיזהו מקומן (זבחים מז.) ונפקא לן מקראי בהקומץ רבה (מנחות דף כז.) ועשה כאשר עשה מה ת"ל לכפול בהזאות מלמד שאם חסר אחת מכל המתנות לא עשה כלום: **דנין חטאת** · ונאמרו בה קרנות מחטאות הפנימיות שהן חטאות ונאמרו בה (ויקרא ד) קרנות המזבח קטורת הסמים: **ואל יוכיח זה** · דם האשם שאינו חטאות ולא נאמרו בה קרנות אלא "סביב" ולישנא דחטאת העוף נמי איננו חטאת וארבע קרנות כלומר אע"פ שמן חטאות לא נאמרו בו קרנות וכולן שמעתיה, ודחטאת העוף לא סלקא לו: **ור"ש ורבנן** · כולהו יש אם למקרא סבירא להו וכי מדלית חד "בסוכות" לגופיה פשו להו ארבעה אבל לרבנן סברי סככה בעי קרא פשו להו ג' דפנות וגרעתא הלכתא לשלישית ור"ש סבר סככה לא בעי קרא למקרא דמדלינן לגופיה נפקא דהא בלא סככה לא מיקרי' סוכה: **נפשות דעלמא** · ולעולם חדא משמע אלא הכי קאמר על אחת מכל נפשות מת שבעולם לא יבא: בפרשת שמע ובפרשת כי יביאך כתיב לטטפת *חסר וי"ו אבל בפרשת והיה אם שמוע כתיב לטוטפות מלא הרי כאן ד' בתים לתפילין של ראש אבל של יד אינה אלא אחת: **כתפי** · שם מקום כשרולים לומר שתים אומר טט: **ואפריקי** · נמי מקום וקורין לשתים פת: **דשני קרא ממסורת** · באותיות הקריה יתירות על המסורת כמו לטוטפות בסוכות קרנות דאיכא למימר מדשני ~~ותרווייהו דרשינן~~: **אבל חלב וחלב דכי הדדי נינהו** · כולי עלמא מודו דיש אם למקרא: **יראה כל זכורך כתיב** · וקרינא יראה (ג) ~~תרווייהו דרשינן~~ יראה כל זכורך שיראו פני השכינה יראה משמע שיתראו לפניו שבא לראותו היקיש ראייתך לראייתו כדרך שהקב"ה בא לראותך כך בא ליראות לו מה הוא רואה אותך בשאת שלם שנאמר (דברים יא) עיני ה' אלהיך בה מראשית אף אתה רואה אותו בשתי עיניך אלמא אע"ג דכי הדדי נינהו דרשינן מסורת וגבי חלב אמו מאן לימא דלא לידרש חֶלֶב אמו בתר מסורת: **דרך בישול** · חלב נגול כמים ואיכא בישול אבל חֵלֶב אינו בישול אלא טגון:

דן

דנין חטאת וארבע קרנות · תימה הא אפי' פנים מפנים לא גמרינן בפרק ב"ש (זבחים דף לט:) דבעי קרא לפר כהן משיח ולפר העלם דבר של ציבור ולשעירי ע"ז אף על גב דכולהו חטאות נינהו וכ"ש דלא אתו חיצונות מפנימיות ושמא כיון דאשכחן דלא פליג קרא התם מהשתא לא מחלקינן אפי' חיצונות מפנימיות:

לטטפת לטטפת לטוטפות · תימה דלא כתיב וי"ו בין פ"א לתי"ו בכולהו ויש מפרשים משום דכתיב ולטוטפת וגורעין וי"ו דבריש התיבה ומוסיפין בסוף התיבה ודורשין כדאשכחן בפרק ב' דזבחים (דף כה.) ולקח מדם הפר דם מהפר יקבלנו ובריש יש נוחלין (ב"ב דף קיא:) דרשינן ונתתם את נחלתו לשארו נחלת שארו לו וקשה דבפרק הזהב (ב"מ דף נד:) אמר גבי הקדש כתיב ויסף חמישית אע"ג דכי שקלת לוי"ו דויסף ושדית ליה אחמישית סוף סוף הוו ליה חמישיתו ולא נימא לשדיה בין יו"ד לתי"ו דהוה חמישיות משמע דבאמצע תיבה אין מוסיפין ומיהו אשכחן בפרק מומין אלו (בכורות ד' מד:) גבי מרוח אשך דתנן ר' חנינא בן אנטיגנוס אומר שמראיו חשוכין ומפרש בגמרא דגורעין א' ממרוח ושדינן אאשך ואל"ף דאשך שדינן אמרוח וקרי ביה מראו חשך ובירוש' איכא פלוגתא דר' אמי בשם ר' יוחנן אמר גורעין לדרוש מתחלת הפרשה לסופה פירוש מתחלת התיבה לסופה ור' יוחנן בשם ר' ירמיה אמר אפי' באמצע תיבה ור"ת מפרש דוי"ו דולטוטפת דריש וה"ג לטטפת לטטפת ולטוטפת הרי כאן ד' ואע"ג(ד) דר"ש לא דריש וי"ו וי"ו למ"ד דריש כדאמרי' בהערל (יבמות דף עב:) גבי והנותר*:

טט בכתפי שתים · פי' בתיבה אחת רמז הכתוב ארבע בתים בין שתי הלשונות כתפי ואפריקי ומכיון דאשכחן ליה בחד תיבה לית לן לרבויי טפי א"כ הא דלא דרשינן בתים טובא משום דלא מליא בתורה כתובים אלא בד' פרשיות וי"מ דלרבי עקיבא דל חד לגופיה ומשני טוטפות דריש ד' בתים לכל לשון שני טוט ושני פת*:

כדרך שבא לראות · פי' בקונטרס כדרך שבא לראותך *כן אתה בא ליראות לו מה הוא רואה אותך שלם(ה) אף אתה רואה אותו בשתי עיניך ולפי זה קאי יראה אקדוש ברוך הוא וקאי יראה אזכורך ואין הלשון משמע כן אלא תרווייהו משמע אזכורך לכך מפרש רבינו תם איפכא כדרך שזכורך בא לראות את פני השכינה שהקדוש ברוך הוא רואהו בשתי עיניו כך זכורך רואהו בשתי עיניו שלו וניחא השתא לשון בא דשכינה תמיד בבית המקדש:

דרך בישול אסרה תורה · ובחֵלב אינו בישול אלא טיגון כדפירש בקונטרס והאי דקרי ללי קדר בישול בפרק כל שעה (פסחים דף מא. ושם) שאני התם דכתיב ובשל מבושל מ"מ וי"מ דרך בישול אסרה תורה °דבלא בישול שרי וע"י בישול אסור לאפוקי חלב דבלאו הכי אסור וקשה לפי זה דחלב ומתה אסרינן בחלב בפרק כל הבשר (חולין דף קיג: ודף קטו.) למ"ד איסור חל על איסור וקאמר התם חלב ומתה לא צריכא קרא:

ואם

(ועיין תוספות זבחים לז: ד"ה לטוטפות ומנחות לד: ד"ה טוטפות)

רבינו חננאל

דם משתי נפשות מטמא באהל · ואקשינן ומי איכא מאן דלית ליה יש אם למקרא והתניא בחלב אמו יכול בחלב אמו ממש · אמרת יש אם למקרא ושנינן כולי עלמא יש אם למקרא ור' ורבנן בהא פליגי ר' סבר אשר ירשיעון אלהים אלהים אחריני ורבנן סברי ירשיעון דהאיך והאי ור' יהודה בן רועץ לא פליגי עליה · בית הלל דתניא וכפר וכו' · ואקשינן איני דכולי עלמא יש אם למקרא והתניא לטטפת לטטפת לטוטפות הרי כאן ארבע דברי רבי ישמעאל ורבי עקיבא אומר אינו צריך טט בכתפי שתים פת באפריקי שתים ושנינן לעולם פליגי וכי פליגי היכא דשני מקרא ממסורת אבל חלב וחלב דכי הדדי נינהו יש אם למקרא · ואקשינן והרי יראה ויראה דכי הדדי נינהו ופליגי דתניא יוחנן בן דהבאי אומר משום רבי יהודה בן תימא הסומא באחת מעיניו פטור מן הראיה שנא' יראה יראה כדרך שבא ליראות כך בא לראות מה ליראות בשתי עינים אף לראות בשתי עינים · ושנינן לעולם בכולהו פליגי והכא משום דכתיב לא תבשל גדי בחלב אמו דרך בישול אסרה תורה כלומר דבר שהבשול גרם לו האיסור לאפוקי חלב דאפי' בלא בישול אסור: ת"ר דיני ממונות

חגיגה ב: ד: ע"ש ערכין ג: ע"ש

[ועי' זבחים שם ותוס' מנחות שם ד"ה טט]

כן הוא בא כנ"ל רש"ל [עיין רש"א]

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' דהאיך והאי ור"י בן רועץ: (ב) רש"י ד"ה שנתנו וכו' לא כתיב (קרנות) תו"מ ונ"ב ס"א קירות: (ג) ד"ה יראה וכו' ותרווייהו דרשינן וכו' בא לראותך כך הוא בא לראות לך מה הוא רואה אותך כשאת שלם בב' עיניו שנאמר עיני: (ד) תוס' ד"ה לטטפת וכו' ואע"ג דר' ישמעאל לא דריש וי"ו וי"ו: (ה) ד"ה כדרך וכו' שלם בב' עיניו אף אתה וכו' קאי יראה אקדוש ב"ה וקאי יראה אזכורך :

נ"ל אלהים האמור למעלה והאלהים האמור כאן ולעולם ירשיעון לשון רבים משמע

שמות כב:ח

על כל דבר פשע על שור על חמור על שה על שלמה על כל אבדה אשר יאמר כי הוא זה עד האלהים יבא דבר שניהם אשר ירשיען אלהים ישלם שנים לרעהו

[זבחים לח.]

שם נג:

זבחים לז: מנחות לד:

שמות כג:יז שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך וכו'

שנא' יראה [ר"ל הרי"ש בשו"א] וקרינן יראה הרי"ש בקמץ כנ"ל רש"ל

[חולין קח.]

[דע דלפנינו בס' כי יביאך ובוהיה אם שמוע לטוטפת כתיב ועי' תוס' דהכא וזבחים ובמנחות]

◆

גליון הש"ס

תוס' ד"ה דרך וכו' דבלא בישול וכו'. ק"ל הא משכחת בלא בישול דשרי במבשל בשר בחלב טהור דהא כל שומן דבבהמה מקרי חלב אלא דעל הקרב אסרה תורה ואם כן דלמא מיירי קרא בחלב טהור :

נושא (המשך) / מבנה

שלבים בגילוי המקור לאיסור בשר בחלב, לאור הדוגמא דפליגי בדין יש אם למקרא איך מסבירים שלגבי בשר בחלב לכו"ע דורשים כפי המקרא

1- "כי הדדי"

2- "דרך בישול"

נושא

יחיד מומחה כדיין